

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 444/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť F. J. a D. J., obaja bytom K., zastúpených advokátkou E. K., B., vo veci namietaného porušenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co/331/2010 z 28. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. J. a D. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. augusta 2011 doručená sťažnosť F. J. a D. J. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co/331/2010.

Sťažnosť bola doplnená podaním sťažovateľov doručeným ústavnému súdu 25. augusta 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania ako odporcovia v prvom a druhom rade pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“), v ktorom sa navrhovatelia (J. M. a I. M.) domáhali, „*aby sťažovatelia boli povinní strpieť právo prechodu cez časti nehnuteľností zapísaných na LV č. ... k. ú. K... pešo, povozom i motorovým vozidlom. Svoj návrh odôvodnili tým, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností...*“.

Okresný súd 17. júna 2010 rozsudkom rozhodol, že sťažovatelia sú povinní strpieť prechod cez časti svojich nehnuteľností, ale v časti návrh navrhovateľov zamietol (prechod k hospodárskej budove, v ktorej J. M. vykonáva podnikateľskú činnosť). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právni predchodcovia navrhovateľov splnili podmienky pre vydržanie práva prechodu cez nehnuteľnosti sťažovateľov, „*a to ku dňu 01. 04. 1984. Súd vychádzal z tvrdenia, že O. Š. s manželkou rozhodol, že právni predchodcovia J. a I. M. (t. j. L. Š., rod. Š. - dcéra O. Š. a matka I. M.) budú ako prístupovú cestu k nehnuteľnosti parc. č. 619/2 používať práve časť nehnuteľností parc. č. ... a ... Malo sa tak stať v roku 1968 v súvislosti s darovaním pozemku parc. č. ... L. Š. Podľa súdu bola teda uzavretá ústna dohoda medzi O. Š. a jeho manželkou na jednej strane, a L. Š. na strane druhej a v zmysle tejto ústnej dohody mala byť L. Š. v dobrej viere od 14. 02. 1968, kedy došlo k zaregistrovaniu darovacej zmluvy č. ..., že je subjektom práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu - práva prechodu cez sporné nehnuteľnosti ku svojmu rodinnému domu.*“.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podali odvolanie tak navrhovatelia, ako aj odporcovia (sťažovatelia). Sťažovatelia vo svojom odvolaní namietali, že vo veci nedošlo k vydržaniu práva prechodu, pretože neboli splnené zákonné podmienky vydržania v zmysle Občianskeho zákonníka. Okrem toho tvrdili, že okresný súd nesprávne zistil skutkový stav veci, a keďže nerozhodol o primeranej náhrade za obmedzenie vlastníckeho práva sťažovateľov, jeho rozsudok je zmätočný a nevykonateľný.

Krajský súd o odvolaní účastníkov konania rozhodol rozsudkom sp. zn. 9 Co/331/2010 z 28. apríla 2011 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne.

Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv jednak v tom, že všeobecné súdy „založili namietané rozhodnutie na tvrdení, že právni predchodcovia J. a I. M. nadobudli právo prechodu cez nehnuteľnosti sťažovateľov vydržaním“, ale oni tvrdia, že „nikdy neexistovala žiadna ústna zmluva medzi O. Š. a L. Š. o zriadení práva prechodu cez pozemky parc. č. ... a ...

O takejto dohode neexistuje žiadny relevantný dôkaz okrem sprostredkovaných informácií osôb, ktoré sa uzavretia takejto dohody nikdy nezúčastnili... Neexistuje priamy svedok takejto dohody...

Súd tiež neskúmal, či boli splnené podmienky vydržacej doby aj pre právo prejazdu motorovými vozidlami (osobnými a nákladnými), hoci právo prechodu nadobudnuté vydržaním nie je možné oprávnený meniť čo do obsahu a rozsahu...

Hoci ide o podstatné skutočnosti pre vyhodnotenie základnej otázky - t. j. či navrhovatelia v civilnom konaní (J. a I. M.), resp. ich právni predchodcovia skutočne nadobudli vydržaním právo prechodu cez pozemky sťažovateľov, odvolací súd sa s týmito námietkami vôbec nevysporiadal. Odvolací súd vychádzal z faktu, že existovala ústna dohoda o zriadení vecného bremena, jej existenciu však nepodporil žiadnymi relevantnými dôkazmi a námietky sťažovateľov, ktoré ju spochybňujú, ignoroval.

V tomto smere je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné, pretože z odôvodnenia nie je možné zistiť, akými úvahami sa súd riadil pri rozhodovaní, keďže sa nevysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľov.

Súd sa tiež nevysporiadal s námietkou smerujúcou voči geometrickému plánu G., a s..., ktorou sťažovatelia namietali nielen spôsob overenia tohto geometrického plánu, ale najmä jeho rozpor so skutočnosťou (ktorý spôsobuje nevykonateľnosť rozsudku...

Napokon sťažovatelia namietali zmätočnosť a nevykonateľnosť rozhodnutia súdu a to, že rozsudok prvostupňového súdu na jednej strane umožňuje prejazd osobnými aj nákladnými motorovými vozidlami k domu č. súp. ..., ale na druhej strane zakazuje prejazd vozidlami k hospodárskej budove, a to napriek tomu, že pre každého nezainteresovaného

bude iba veľmi náročné odlišiť, ktoré motorové vozidlá smerujú k domu a ktoré k hospodárskej budove (námiетка na s. 9-10 odvolania sťažovateľov)...

V zásade možno konštatovať, že odvolací súd sa nezaoberal žiadnou z podstatných námietok a argumentov sťažovateľov, ktoré smerovali k prvostupňovému rozhodnutiu a spochybňovali právny základ, z ktorého tento rozsudok vychádzal. Preto je rozhodnutie Krajského súdu v Žiline arbitrárne a nepreskúmateľné.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 9 Co/331/2010 zo dňa 28. 04. 2011 porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co/331/2010 zo dňa 28. 04. 2011 sa ruší a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia na účet ich právnej zástupkyne.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (obdobne napr. IV. ÚS 271/08 a IV. ÚS 70/2010). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných procesných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Ústavný súd považoval za potrebné najprv poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie

alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie v občianskoprávných veciach patrí do právomoci všeobecných súdov a ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry tiež viackrát vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Uvedenými právnymi názormi sa ústavný súd riadil aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Ústavný súd zistil, že závery krajského súdu vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľov sú primerane odôvodnené, nemožno ich v žiadnom prípade považovať za arbitrárne, a preto sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a legitímne. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) a nevykazuje znaky arbitrárnosti. Krajský súd najprv rekapituloval skutkové a právne závery okresného súdu, ďalej uviedol odvolacie námietky účastníkov konania a ich dôvody na zmenu rozhodnutia okresného súdu, a potom svoje právne závery odôvodnil jasným a zrozumiteľným spôsobom na strane 4 až 6. Hoci

neodpovedal vecne na všetky odvolacie námietky sťažovateľov, tak ako ich namietali, ústavný súd je toho názoru, že namietané konanie nevykazuje žiadne znaky pochybení procesného charakteru a ani výklad a interpretáciu príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka v danom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo popierajúce základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov odôvodňujúcich jeho výrok, ktoré dôsledne vychádzali aj z riadne vykonaných dôkazov prvostupňovým súdom, a jeho odôvodnenia, ktoré je veľmi obsiahle (až na 21 stranách). Krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom odôvodnil najmä na strane 5 a 6, prečo vyhovel iba časti návrhu navrhovateľov, keď dospel „k záveru, že vecné bremeno vzniklo v prospech právnej predchodkyne navrhovateľov L. Š. a to na základe ústnej dohody s jej otcom O. Š. Právo potom dobromyseľne realizovala od roku 1968 a jeho výkon následne prešiel na jej právnych nástupcov ako spoluvlastníkov rodinného domu č. súp. ..., v prospech ktorej veci toto právo vzniklo. Je zrejmé, že sa týka prístupovej cesty k rodinnému domu č. súp. ... (teda je viazané k veci) a toto právo pôvodný vlastník nehnuteľností parcel č. ... a ... O. Š. rešpektoval a následne tak aj jeho právni nástupcovia a dcéra D. s manželom. Pretože vecné bremeno nebolo koncipované v písomnej forme a keďže jeho rozsah bol sporný, správne súd konštatoval, že vecné bremeno obsahovo malo zabezpečiť vlastníkovi domu č. súp. ... príchod k tomuto domu, ktorý sa vykonával, či už pešo; povozom i motorovým vozidlom (osobným aj nákladným)“, pričom uviedol aj ďalšie dôvody, prečo v ostatnej časti ich návrh zamietol (teda rozhodol napokon v prospech sťažovateľov), a v tejto súvislosti primerane odpovedal aj na vznesené odvolacie námietky sťažovateľov, ktoré považoval za nedôvodné.

Vychádzajúc z rozsudku krajského súdu ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred krajským súdom podľa čl. 46 až čl. 50 ústavy (ktoré garantujú právo na súdnu a inú právnu ochranu), a ani to, aby závery krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu. Skutočnosť, že sa sťažovatelia

s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. V konečnom dôsledku ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Iný pohľad sťažovateľov na danú vec nemôže vytvárať podľa názoru ústavného súdu dostatočný základ na to, aby mohli byť citované závery krajského súdu označené ako nesúladne s obsahom sťažovateľmi označených základných práv garantovaných ústavou a dohovorom.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (obdobne I. ÚS 146/2010, II. ÚS 203/2010, I. ÚS 453/2010).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011